

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

En Skoletale

samt

Skoleefterretninger

fra

Kolding lærde Skole

for Skoleaaret 1842-43.

Indbydelseskrift

til

den offentlige Examen i September 1843

af

Johannes Grønlund,

Rektor.

Odense.

Trykt i Zempels Bogtrykkerie.

Da jeg en halv Snes Dage før Manuscriptet til indværende Aars Program skulde indsendes til Trykkeriet, blev angreben af en høist ubehagelig Sygdom, der gjorde mig uskicket til enhver Forretning: saa er jeg derved bedværre! bleven hindret fra at lægge sidste Haand paa et Par Smaaafhandlinger, som det var min Hensigt at benytte til Program for iaar, og har derfor stillet i Spidsen en lille Tale, der ellers, som før er skeet, skulde have været indført paa behorigt Sted i Skolefesterretningerne. Af samme Grund er jeg ogsaa bleven hindret fra at fuldenbe Bibliothekets Revision, der imidlertid vil blive foretaget strax i Oktober Kvartal, til hvilken Tid jeg ogsaa haaber, at det ifjor omtalte Discipelbibliothek vil kunne tage sin Begyndelse.

Translokationstale den 12 Oktob. 1842.

(Før og efter Talen blev affungen Høiens Slægers Sang ved Translokationsforhandlinger.)

Alle gode Gaver komme herovenfra, fra Pyseens Fader, hos hvem der ikke er Forandring eller Skygge af Omstiftelse. Alt Godt og Skønt paa denne Jord, hver skyldfri Glæde og hver ædel Nydelse, vore legemlige Fortrin og vore aandige Evner, det have vi alt herovenfra. Thi han, den store og mægtige Himlens og Jordens Herre, beaandede med sit Almagts Bliv den skabende Natur, saa at den af sit overstrømmende Overflodighedshorn i den rigeste Fylde udstroede og udstroer stedse paa ny sine herlige Gaver over hele Jordens Rreds.

Men af alle de Gaver, der skjenkedes Mennesket, er dog ingen saa herlig og stor, som de aandige Evner, der nedlagdes i vort Indre. Ved dem høve vi os over Dyret, og gjøre os Jorden underdanig. Ved dem lære vi, skøndt svagere i legemlig Styrke, at tæmme og beherske selv de stærkeste Slabninger paa Jorden, og drage os dem til Nytte.

Bed dem udgrandske vi Naturens skjulteste Kræfter, og gjøre Brug deraf saa underfuldt. Vi lede Sygdomme bort fra vore Legemer og Lynstraalen fra vort Hoved; vi finde Veie paa det vilde Hav, naar hverken Sol eller Stjerner betegne os den; vi styre Skibe mod Vinden, vi flyve i Luften, vi gaae paa Havet, og ile med fast utænkkelig Fart ved kunstige Midler ad kunstige Veie. Og hvor er Maalet for de aandedige Evners Virksomhed? hvor er Grændsen for nye Opfindelser? hvor standser den menneskelige Aand i sin rastløse Bevægelse? Selv det grændseløse Himmelfrum forstaae vi at udmaale, saalangt som vort jordiske Die kan række, og med Sekundets Noiagtighed beregne vi for hele Aarhundreder Himmellegemernes Gang. Med anende Længsel og den faste Fortrosthing, at vi der engang skulle bygge og boe, stirre vi op mod disse vældige Kloder og i vemodige Timer, naar skundom Rummer ligger tungt paa vort Hjerte, hæve vi saa tillidsfuldt vor Aand og vor Tanke op til disse fjerne Boliger, og Hjertet finder Fred og No ved den allerede salige Forudsølelse af Saligheden hieset.

Se, alt dette er Virkninger af de aandedige Evner, af Tankens Omblif og Lynglimt og høiere Opving. Derfor skulle vi som Fædre gjøre Alt, hvad vi formaae, til disse Evners Uddannelse hos vore Børn, ingen Anstrengelse spare, og intet Offer styre for Opnaaelsen af dette Maal; thi ved vore Børns Forædling forædle vi os selv, og en forstandig og god Søn er sin Faders Glæde, sin Moders Støtte og sit Fædrelands Ære, og i vore Børn skulle vi leve, naar vi selv ere ikke mere.

Men uddannes maae disse Evner, hvis de ellers skulle komme til Modenhed, og vorde til det, hvortil de af Naturen vare bestemte. De maae løses og udvikles af de Fibrer og Traade, hvori de ligge indhyllede, som Børnet i Svøb. Det

er som Spiren i Frøet, der stedse vil forblive skjult deri, og aldrig frembryde til en skøn og herlig Vært, hvis den ikke ved et passende Jordsmøn, ved Gartnerens Pleie og Naturens nærende Kraft bliver fremlokket deraf. Derfor siger Digteren saa skjønt i de Ord, vi nylig sang:

Naturen skjenker rigt sin Gave;
 men troligt hjælper Mandens Hand;
 thi den indretter Kunstens Have,
 og dyrker den med Flidens Haand.
 Forædlet Frugten da vil trives,
 da blomstrer Syd i selve Nord;
 og med en herlig Rosenflor
 selv Granens Fødeland oplives.

„Ja, troligt hjælper Mandens Hand“; troligt skulle vi alle hjælpe Eder, mine kjære, unge Venner! at Eders aandedige Evner frødigent kunne udfolde sig til skønne Blomster her i denne Kunstens Have, for engang i en hvore, og med flere Gartnere forsynet Kunsthave at modnes og bære herlige Frugter. Troligt og med Flid skulle vi indrette og dyrke Haven her, at Jorden ret kan blive skicket til at give de Planter, der dyrkes deri, en sund og kraftig Vært. Thi vi ere de dertil beskikkede Urtegaardsmænd, og vi elske denne Have, og elske disse Planter, og finde vor Lyst og Glæde i deres Pleie og Nøgt. Vi ville alle Eders sande Vel. Derfor rogte vi usfortrødent vort Kald, og vaage baade tidligt og sildigt over denne Skoles Ære, hvorved vi ere ansatte, og søge at have den en hæderlig Plads iblandt Landets øvrige Skoler. Derfor holde vi stadigt Die med Eders Fremgang og Flid, imedens J ere os betroede, at J ret med Jher benytte den Leilighed, der er Eder givet til en frugtbringende Udvikling af Eders aandedige Evner. Vel ere disse

Evner heist forskjellige, hos den Ene større, hos den Anden mindre, men uddannes og forbedres kunne de hos Eder alle. Vel gav Naturen, endstjondt „den skjenker rigt sin Gave,“ Eder ikke alle den samme levende Mand, det samme hurtige Blik til at opfatte det Meddeelte, den samme troe Hufommelse til at bevare det Lærte, for atter sikkert at kunne gjen-give det, naar det gjøres behøv; vel gav Naturen Eder ikke alle enhver af disse Gaver i samme Grad, men saa gav den Eder som til Gjengjeld andre Evner, for ligesom at raade Bod paa denne Mangel: en større Udholdenhed ved trættende Sysler og en stadigere Arbeidslyst, en stærkere Pligtfølelse og en samvittighedsfuld Syer for at røgte Eders Dagværk og fuldbyrde Eders Gjerning og derved tillige op-fylde Eders Forældres kjæreste Ønsker. Thi det vide J, at Eders Forældre ønske Intet inderligere, end at J maae være ret slittige og flinke i Eders Ungdom, at J kunne tilfreds-stille alle Skolens Fordringer, for engang i Eders Manddom at worde dygtige Medlemmer af Borgersamfundet.

Og dertil skulle vi, Eders Lærere, alle troligen hjælpe Eder. Vi skulle hjælpe den Svage, der er langsom og seent-færdig, til at fatte og bevare det Lærte, med tydelige Forkla-ringer af det Meddeelte og med gavnlige Vink og Naad til at overvinde Vanstuelighederne, og gjøre ham Arbeidet lettere. Vi skulle hjælpe de bedre Begavede, der sædvanligt under Navn af jævnt gode Hoveder udgjøre Fleertallet i enhver velindrettet Skole, at de kunne bruge deres Hoveder og ud-danne deres Evner, som det hør og bør sig, til den Grad af Fuldkommenhed, hvortil Enhver er istand. Vi skulle ogsaa hjælpe den rigt Begavede, der altid hører til Sjældenhe-derne i Skolen, som i Livet, med idelige Vink og Forma-ninger om, hvorledes det er dobbelt Pligt for ham i endnu høiere Grad at udvikle til end større Fuldkommenhed disse

herlige Gæner, hvorfor han dog ikke kan takke sig selv, men den Alt uddelende Natur, thi Gaven er Naturens Bærf, Udviklingen hans eget, og stedse maa han med Idmyghed og takfuldt Hjerte mindes, at af den, hvem Meget er givet, kan ogsaa Meget fordbres.

Hvorledes nu Enhver har opfyldt Skolens Fordringer, derom skal jeg nu, — som den egenlige Hensigt af vor Tilstedeværelse her — herved offentlig aflægge Regnskab, ved at oplæse Karaktererne ved den nys fuldendte offentlige Examen:

(Karaktererne oplæses, Dystningen beljændigjeres, og de nye Disciple anvises deres Plads.)

Dette er Resultatet af vor Virksomhed i det nu fuldendte Skoleaar. Og idet jeg med usfrottet Glæde og inderlig Deeltagelse i den mig betroede Ungdoms Vel kan give det større Fleertal af vor Skoles Disciple det Vidnesbyrd, at de med redelig Stræben og usfortroden Flid have søgt at overvinde modende Banfæligheder, og bestandigt arbejdet sig videre og videre fremad mod det foresatte Maal, maa jeg dog med særdeles Ros nævne 2 iblandt disse, der heri have overgaaet alle de Øvrige. (Navnene forbigaaes her). Dette Vidnesbyrd er det mig en sand Glæde, herved offentligt at kunne give Eder. Men høymoder Eder ikke deraf, og lader Eder ikke bedaae af en forsængelig Væge til at see ned med Foragt paa Alt, hvad der staaer under Eder i Gæner, men erkjender i Idmyghed, som jeg nylig omtalte, og med Tak til alle gode Gavers Giver, at hans ere Gaverne, men Eders den ufravigelige Pligt at uddanne og forskjønne dem alt mere og mere. Iblandt de Øvrige her kunde jeg endnu nævne Udskillige, der med fast Udholdenhed og med en Iver, der sjelden eller aldrig kolnedes, stedse have bestræbt sig for at tilfredsstille Skolens Fordringer. Ogsaa 3 mod-

tage dette Vidnesbyrd om min og de øvrige Læreres Tilfredshed med Eders Flid i det henrundne Skoleaar. Men det er dog altfammen kun en Begyndelse; det er en Udsæds og en Blomstrings Tid; hvorledes Høsten vil blive, det ligger endnu skjult i Fremtidens Slør.

Endnu et Par Ord vil jeg tilføie inden jeg forlader dette Sted. Hidtil have vi kun talt om de aandige Evers Uddannelse og om Forstandens Berigelse med Kundskaber; men der er endnu en anden Dannelse, der er vigtigere, end hin, saavel for Livet her, som for Livet hieset, og det er den moralske: Hjertets Forædling ved Dyder og gode Grundsatninger: Naar ikke denne sidste gaaer Haand i Haand med den første, da er Discipelens Dannelse ikke fuldendt, og al vor Gjærning er kun Stykkeværk. Først da kan vi sige, som der nylig blev sunget: „forædlet Frugten da skal trives,“ i Ordets hele Omfang; thi hvad nytter det vel et Menneske, om han vandt al Verdens Kundskaber, men tog Skade paa sin Sjæl. Stræber derfor stedse, mine kjære unge Venner! at forædle Eders Hjerte, Eders Tanker og Sind. Besslitter Eder stedse paa gode Sæder baade i og udenfor Skolen, baade offentlig og i Cœnrum. Vandrer stedse ulasteligt, som vandrede I for den alseeende Guds Dø. Skyer enhver Fristelse til det Onde, og tager aldrig Deel i den Ugudeliges Raad. Og om jeg endogsaa i denne Henseende kan give Eder, næsten alle et Vidnesbyrd, der geraader Eder til Gode, saa værer dog stedse aarvaagne, adspørger stedse Stemmen i Eders Indre, og følger de Forstandiges Raad, og betænker alvorligt, at den, der hersker over sit Sind, er bedre, end den, der indtager en Stad. Dgsaa her skulle vi troligen hjælpe Eder ved Advarsler og Formaning, og ved hvad flere Midler, der staae i vor Magt; thi Eders Forædling er det fælleds Maal, hvorefter vi stræbe. Derfor

kunne J af Hjertet istemme Digterens Ord, der nu skal af-
singes:

Selv os, at vi den Lykke nyde
 I unge, fagre Barndomsaar,
 Hvor ingen Storme Grenen bryde
 I Flibens, Tankens Urtegaarb.
 Og alle vi taknemligt prise
 Hver Gartner, som os dyrke vil,
 Og som os skænker Nøglen til
 Det Gode, Skjonne med det Vise.

Og Du, alle gode Gavers Giver! see i Naade og med
 Velbehag ned til vor Skole her! giv dens Lærere Styrke og
 Taalmod til deres stundom byrdefulde Gjerning! læg Vel-
 signelse til vort Dagværk, og lad os finde vor bedste Lon i
 Disciplenes Forvædning! Dgsaa disse styrke Du til deres Gjer-
 ning, og til Alt, hvad godt er! lad ikke en eneste iblandt
 dem vorde fortabt for Tid og Evighed! Velsign os alle her,
 velsign vort Fædreland!

Skolefterretninger

fra

R o l d i n g l æ r d e S k o l e

for

Skoleaaret 1842-43.

Bed den offentlige Examen i September 1842 var Discipel-
 antallet, — ifølge mine sidste Skolcefterretninger S. 25, —
 30, af hvilke dog kun 29 bleve examinerede, da Fr. J. Find
 af 3die Klasse lige ved Examens Begyndelse blev nødsaget
 til at afreise til sin nye Bestemmelse. Skolen havde denne
 Gang kun Een at dimittere, nemlig Vilh. Aug. Theodor
 Jørgensen, der til Examen Artium erholdt følgende Ka-
 rakterer:

Dansk Udarbeidelse.	Latin.	Lat. Stil.	Græsk.
h. ill.	laud.	h. ill.	l. p. c.
Hebraisk.	Religion.	Historie.	Geografi.
h. ill.	laud.	laud.	l. p. c.
Arithmetik.	Geometri.	Tydsk.	Fransk.
laud.	h. ill.	laud.	laud.

Hovedkarakter: Laud.

Ved dennes Dimission og endnu en Discipels Udmeldelse
 gik Antallet ned til 27. Denne Discipel var Joh. Andr.
 Johannsen, der efter Examen var kommen paa overste
 Parti i 3die Klasse, men maatte af Mangel paa Understøt-
 telse og Udsigter til at kunne fortsætte sine Studeringer for-
 lade Skolen og vælge en anden Vej. Derimod blev efter
 Examen 5 nye Disciple optagne, nemlig: 1) Christen

Fram Gad, 2) Fred. Rudolf Deodat Kragerop, 3) Johan Andreas Christian Bryndum, 4) Andreas Michael Wissing Albinus, og 5) Olrik Jørgen Loft, af hvilke No. 1 kom i 2den og No. 2-5 i 1ste Klasse. Herved steg atter Antallet til 32. Men af disse ere i Aarets Lob 3, som ikke bestemte til Studeringerne, efterhaanden udgaæde, for at vælgre andre Veie, nemlig: 1) Joh. Jørg. Dan. Albinus, 2) Pet. Karberg Waupell, og 3) Christ. Ditlev Schwensen. For Diebliffet er altsaa Discipelantallet i hele Skolen 29, der ere saaledes fordeelte:

4de Klasse.

- 1) Jens Peter Karmark Bruun, Son af Postfører, Lieutn. Bruun i Kolding.
- 2) Carl Christian Howig Grønlund, Son af Rektor.
- 3) Carl Edvard Grandjean, Son af Kontrolør og Landmaaler Grandjean i Kolding.
- 4) Wilhelm Lorenz Waupell, Son af Oberstl. v. Waupell i Kolding.
- 5) Peter Nikolai Rjær, Son af Kammerraad Rjær til Straarup.
- 6) Niels Peter Petersen, Son af Huuseier og Borger Petersen i Kolding.
- 7) Hans Peter Theodor Olivarius, Son af Pastor Olivarius i Høien.
- 8) Jakob Marius Elieser Christian Gad, Son af Pastor Gad i Herslev.
- 9) Franz Gotthard Howig Grønlund, Broder til No. 2.

Af disse udgjøre No. 1-5 øverste Parti, der alle iaar blive dimitterede, og No. 6-9 nederste.

3die Klasse.

- 1) Poul Kragh, Søn af afdøde Skolelærer Kragh i Brandrup.
- 2) Magnus Christian Lund Poulsen, Søn af afd. Regimentsdyrlæge Poulsen.
- 3) Peter Knudsen Blichert, Søn af afd. Sognepræst, Assessor Blichert i Rolding.
- 4) Anton Emanuel Lødberg Eising, Søn af Skolelærer Eising i Ølby.
- 5) Johan Ludvig Daniel Strarup, Søn af afd. Pastor Strarup i Pintrup.
- 6) Børge Sofus Elias Møller, Søn af Skolelærer Møller i Hørth.
- 7) Frederik Vincens Gad, Broder til No. 8 i 4de Kl.
- 8) Jeppe Madsen, Søn af Gjæstgiver og Borgerrepræsentant Madsen i Rolding.

Af disse udgjøre No. 1-6 øverste, og No. 7-8 nederste Parti.

2den Klasse.

- 1) Jakob Sofus Sprechler, Søn af Sekretær Sprechler til Virkelyst.
- 2) Otto Christian Diderik Walther, Søn af afd. Pastor Walther i Sønder Bjert.
- 3) Christen Pram Gad, Broder til No. 8 i 4de Kl.
- 4) Carl Frederik Carlsen, Pleiesøn af Bataillonskirurg Færber i Rolding.
- 5) Carl Frederik Rjær, Broder til No. 5 i 4de Kl.

Af disse udgjøre No. 1, 3 og 4 øverste, No. 2 og 5 nederste Parti. No. 5 er udstuderende.

1ste Klasse.

- 1) Søren Gysbert Rjær, Broder til No. 5 i 4de Kl.
- 2) Frederik Rudolf Deodat Kragerop, Son af Pastor Kragerop i Kolding.
- 3) Johan Andreas Christian Bryndum, Son af Adjunkt Bryndum i Kolding.
- 4) Michael Ernst Sofus Müller, Son af Kjøbmand C. F. Müller i Kolding.
- 5) Daniel August Grønlund, Broder til No. 2 i 4de Kl.
- 6) Orlif Jørgen Toft, Son af Skrædermester, Premierlieutn. Toft i Kolding.
- 7) Andreas Michael Wisfing Albinus, Son af Rancelliraad Albinus i Kolding.

Af disse høre No. 1, 4 og 5 til øverste, No. 2, 3, 6 og 7 til nederste Parti.

Underviisningsfagenes Fordeling imellem Lærerne have i Vinterhalvaaret været omtrent saaledes, som den findes angiven i forrige Aars Skolefterretninger Side 30-32. Men da Adjunkt Bangs Sygdom endnu er vedblevet uforandret, og enkelte Lærere ved Dr. Eschrichts Bortgang syntes næsten at erholde for mange Timer, saa er, efterat Adjunkt Bang har erholdt allernaadigst Dispensation fra sine Forretninger endnu paa et Aar fra 1 April 1843 til 1 April 1844, Cand. theol. Hans Abel Leonhard Hansen i hans Sted imidlertid bleven konstitueret af den høie Direktion ifølge Skrivelse af 8 April d. A. De ham overbtagne Fag ere: Dansk og Fransk i alle og Geografi i 1ste Klasse.

Hvert Fag har været tildeelt følgende Timer:

	1ste Kl.	2den Kl.	3die Kl.	4de Kl.	Hvert Fags Sum i alle Klasser.
Latin.	10	10	10	10	40
Græsk.	-	4	4	5	13
Hebraisk.	-	-	3	2	5
Dansk.	4	3	2 $\frac{1}{2}$	1 $\frac{1}{2}$	11
Tydsf.	2	2	2 $\frac{1}{2}$	2 $\frac{1}{2}$	9
Fransf.	3	2	2	3	10
Religion og ny Testam.	2	2	2	3	9
Historie.	-	-	-	1	1
Historie.	3	3	3	3	12
Geografi.	3	2	2	2	9
Arithmetik.	-	2	2	2	6
Prakt. Regn.	4	1	1	-	6
Geometri.	-	2	2	2	6
Skrivning.	3	3	1	-	7
Ugenlig Sum	34	36	37	37	144

I Winterhalvaaret er den for ifjor approberede Time-
tabel bleven fulgt temmelig uforandret efter fornyet Appro-
bation; ~~for~~ Sommerhalvaaret har den formædelt Hr. Kan-
didat Hansens Konstitution undergaaet flere Forandringer,
som følgende Tabel udbiiser:

L e k t i o n s

for Kolding lærde Skole

	Mandag.	Tirsdag.	Onsdag.
8=9.	4. Hebraisk J. 3. Græff Br. 2. Latin Bj. 1. Skrivning J.	Religion . W. Latin . . Bj. Græff . . Br. Latin . . J.	Geometri . W. Græff . . Br. Latin . . Bj. Fransk . . H.
9=10.	4. Latin . Gr. 3. Latin . Bj. 2. Historie Br. 1. Geografi H.	Græff . . Bj. Historie . Br. Fransk . . H. Religion . W.	Latin . . Gr. Latin . . Bj. Historie . Br. Religion . W.
10=11.	4. Græff . Bj. 3. Religion W. 2. Dansk . H. 1. Latin . J.	Tydst . . Gr. Geometri . W. Latin . . Bj. Historie . Br.	Græff . . Bj. Tydst . . Gr. Arithmetik W. Latin . . J.
11=12.	4. Ny Test. W. 3. Hebraisk J. 2. Skrivning J. 1. Dansk . H.	Latin . . Gr. Hebraisk . J. Skrivning . J. —	— — — Skrivning . J.
2=3.	4. Geografi Br. 3. Arithmetik W. 2. Latin . Bj. 1. Tydst . Gr.	Lat. Stil Gr. Lat. Stil Bj. Geometri W. Latin . . J.	Historie . Br. Religion . W. Dansk . . H. Latin . . J.
3=4.	4. Lat. Stil Gr. 3. Fransk . H. 2. Lat. Stil Bj. 1. Historie Br.	Lat. St., Lat. Gr. Lat. Stil Bj. Geografi . Br. Fransk . . H.	Lat. Stil Gr. Geografi Br. Religion W. Regning . J.
4=5.	4. Fransk . H. 3. — 2. Tydst . Gr. 1. —	Historie . Br. D. el. L. St. H. el. Gr. Lat. Stil . Bj. Regning . J.	Tydst . . Gr. Arithmetik W. Græff . . Br. —

t a b e l

i Sommerhalvaaret 1843.

Torsdag.	Fredag.	Løverdag.
Hebraisk . . . J.	Fransk . . . H.	Dansk . . . H.
Lat. Stil . . . Bj.	Græsk . . . Br.	Lat. Stil . . . Bj.
Græsk . . . Br.	Latin . . . Bj.	Græsk . . . Br.
Skrivning . . . J.	Latin . . . J.	Latin . . . J.
Græsk . . . Bj.	Latin . . . Gr.	Græsk . . . Bj.
Dansk . . . H.	Latin . . . Bj.	Historie . . . Br.
Skrivning . . . J.	Arithmetik . . . W.	Geometri . . . W.
Latin . . . J.	Fransk . . . H.	Dansk . . . H.
Latin . . . Gr.	Geometri . . . W.	Latin . . . Gr.
Historie . . . Br.	Tyds . . . Gr.	Geometri . . . W.
Latin . . . Bj.	Geografi . . . Br.	—
Dansk . . . H.	Geografi . . . H.	Historie . . . Br.
Geografi . . . Br.	Religion . . . W.	Arithmetik . . . W.
Skrivning . . . J.	Dansk . . . H.	Græsk . . . Br.
Fransk . . . H.	Tyds . . . Gr.	—
Tyds . . . Gr.	Regning . . . J.	—
Arithmetik . . . W.	Fransk Stil . . . H.	I Sommermaa- nederne foretages Svømmingen Onsdag og Fredag Ef- middag 4-6½; men naar Veiret ikke da har været gunstigt, benyttes ogsaa Lø- verdag Eftermiddag dertil.
Hebraisk . . . J.	Geografi . . . Br.	
Lat. Stil . . . Bj.	Latin . . . Bj.	
Geografi . . . H.	Latin . . . J.	
D.el.L.St. H.el.Gr.	Historie . . . Br.	
Latin . . . Bj.	Lat. Stil . . . Bj.	
Religion . . . W.	Prakt. Regning J.	
Latin . . . J.	Dansk . . . H.	
Religion . . . W.	—	
Prakt. Regning J.	Fransk . . . H.	
Dansk . . . H.	Historie . . . Br.	
—	Regning . . . J.	

Underviisningen i alle Fag har i de forskjellige Klasser været følgende:

L a t i n.

1ste Klasse, nederste Parti: i Grammatiken i Blochs Elementarvog forfra indtil *Syntaxis*; og i Læsebogen af 1ste Kursus *A*- Stykkerne fra 1ste Deklination indtil *Passivæ* af *Conjugationes Verborum No. 17*; øverste Parti: hele Grammatiken i samme Bog, og i 2det Kursus: *fabulæ Æsopicæ, Narratiunculæ* og *variæ narrationes No. 1-17*.

2den Klasse: Madvig's Grammatik § 1-93. *Cornelius Nepos: Datames* til *T. Pomponius Atticus, Phædrus* 1ste og 2den Bog. 3 latinske Stiletimer ugenligt.

3die Klasse: Madvig's Grammatik 2det Afsnit, Cap. 1-7, 3die Afsnit Cap. 1, *Prosodien* § 13-23 og en Deel af *Metriken*. *Cæsar „de bello civili“* 3die Bog fra Kap. 85 ud, *Oratio Ciceronis „pro Sexto Roscio Amerino,“* Ciceros Breve efter Blochs Udgave fra 137de Brev og Bogen ud. 4 Timer ugenligt ere anvendte til latin'sk Stil og Verskon.

4de Klasse, nederste Parti: *Cæsars Borgerkrig* 3die Bog fra Kap. 85 til Enden, *Sallust's Jugurthinerkrig* Kap. 1-50, *Horat's Breve* 1ste Bog. Begge Partier i Forening: Ciceros „*Cato Major,*“ *Virgil's Æneide* 1ste og 2den Bog, *Horat's Ode* 1ste og 2den Bog. I Madvig's Grammatik har nederste Parti læst af *Syntax* Kap. 1-5, og desuden repeteret 1ste Afsnit. Øverste Parti har foruden at have repeteret *Badens Syntax*, læst de første 6 Kapitler i 2det Afsnit af Madvig's. — Desuden har nederste Parti læst hele *Brohms Mythologi* og af *Bojesens Antikviteter* Side 93-139, og øverste Parti hele Bogen.

Dimittenderne opgibe i det Hele til Artium: af Cæsars Gallerkrig 1=2 Bog og af Borgerkrigen 1=2 Bog, samt Jugurthinerkrigen af Sallust. Ciceros Taler for Roscius, for det Maniliske Lovforslag, Talerne mod Catilina og for Ligarius, desuden af Ciceros Breve No. 69=136 i Blochs Udgave. Cicero: „Om Taleren“ 1ste Bog og Cato Major. Horats's Oder 1=2 Bog, Epistlerne og Ars poetica, Virgils Æneide 1=2 Bog, og Ovids Forvandlinger 5=6 Bog.

Græsk.

2den Klasse, nederste Parti: Langes Grammatik § 1=38 (i Udtog); Blochs Læsebog I, 1ste Deklination; II, 2den Deklination; III, 3die Deklination 1=22; IV, Sammentrukken Deklination 1=14; V, Objektiv 1=17; VI, Objektivets Comparation 1=22; VII, Numeralia 1=7; VIII, Pronomen 1=14; IX, Verbum paa ω . α , Activum 1=65. Øverste Parti: Langes Grammatik § 1=43 (i Udtog); Blochs Læsebog IX, Verbum paa ω . α , Activum 77=142, b, Passivum 1=31; X, Kontrakte Verber 1=41; XI. Aoriste Imperfekter i Passiv 1=21; XII, Verbum paa μ 1=28; XIII, Defektive Verber paa μ 1=13; Æsopiske Fabler 1=27; Vittige Indfald og Anekdoter 1=14; Mythologi 1=3.

3die Klasse: Langes Grammatik § 1=43. Iliadens 2den Sang, Lucians Somnium og Timon.

4de Klasse: Lucians Piscator, Herodots Euterpe, Homers Iliade 21 Bog og Odysseen 1, 2 og 10de Bog. Grammatik: Syntaxis; desuden er en Deel af Etymologien (fra § 1=25) gennemgaaet med de fornødne Forandringer. — Dimittenderne opgibe i det Hele til Artium: Herodots 2den og 3die Bog; Xenophons Memorabilia Socratis 2den og 3die Bog; Lucians Somnium, Timon, Prometheus og Piscator; Homers Iliade 1, 2, 3 og 21de

Bog og Odysseen 1, 2, 10 og 11te Bog samt *Batrachomyomachia*.

Hebraisk.

3die Klasse, nederste Parti: Lindbergs Udtog af Grammatiken § 1=22, og i Genesis Cap. 1=4; øverste Parti: Lindbergs Grammatik § 28=37; i Genesis Cap. 1=14.

4de Klasse, nederste Parti: Lindbergs Grammatik § 1=37; Genesis Cap. 11=31; øverste Parti: hele Lindbergs Udtog og hele Genesis.

Dansk.

1ste Klasse: Molbechs Læsebog, og i Winterhalvaaret ogsaa Krossings poetiske Læsebog 1ste Deel ere benyttede til Øvelse i Dplæsning og Analysering. Desuden er af Krossings poetiske Læsebog ugenligt lært nogle Vers udenad. Stil have Disciplene skrevet efter Diktat i Winterhalvaaret een Gang og i Sommerhalvaaret 2 Gange om Ugen.

2den Klasse: Dplæsning og Analysering efter Krossings Læsebog i Winterhalvaaret og efter Mallings store og gode Handlinger i Sommerhalvaaret. Ugenligt er lært nogle Vers udenad af Krossings poetiske Læsebog. I Benziens Grammatik har øverste Parti læst fra Side 118 til Enden og desuden hele Klassen Formlæren. Stil een Gang ugenligt deels efter Borgens Veiledning, eller mundlig Fortælling, deels efter Diktat eller smaa Opgaver.

3die Klasse: Krossings poetiske Læsebog 2den Deel er brugt til Dplæsning og Analysering. I Benziens Grammatik er i Winterhalvaaret læst Side 118 til Enden og dernæst i Rahbek „Om den danske Stil“ Side 1=16; og i Sommerhalvaaret af Benziens Grammatik Formlæren. En Stil er skreven ugenligt.

4de Klasse: Til Øvelse i det mundlige Foredrag er bleven brugt Fabricius's fædrelandste Digte, en Comedie af Holberg og Krossings poetiske Læsebog 2den Deel. En Afhandling er leveret ugenligt deels under Læreren i Religion, deels under Læreren i Dansk, af hvem der i Vinterhalvaaret dertil især er til praktisk Anvendelse benyttet Borgens Veiledning til Udarbejdelse Side 93=113.

T y d s k.

1ste Klasse: Riises mindre Læsebog Side 196=208 og Side 1=29, og i Hjorts mindre Grammatik § 1=111.

2den Klasse: Riises mindre Læsebog Side 22=94, og Hjorts større Grammatik § 161=446.

3die Klasse: Hjorts tydske Læsebog Side 246=312, og i Sammes Grammatik § 494=646. En tydsk Stiil hver 14de Dag.

4de Klasse: Hjorts Læsebog Side 246=354, og i Sammes Grammatik § 494=745 og § 1=331. En tydsk Stiil hver 14de Dag.

F r a n s k.

1ste Klasse: Borrings Manuel des enfans Side 6=40, og det Vigtigste af Sammes Grammatik.

2den Klasse: Borrings Læsebog for Mellemklasserne Side 38=90, og i Sammes Grammatik forfra til de uregelmæssige Verber.

3die Klasse: Borrings Læsebog for Mellemklasser Side 74=150, og i Sammes Grammatik fra Verberne til Adverbierne samt en Deel af Syntax.

4de Klasse: Borrings Études littéraires Side 97=174. 216=241. 256=288. I Sammes Grammatik fra Side 28=133. I det sidste Halvaar er ugenligt gjennemgaaet mundligt og skrevet en fransk Stiil.

Religion.

1ste Klasse: Balles Lærebog 6te Kap., og i Herslebs mindre Bibelhistorie fra David til Jesu Parabler. Af Hjorts Psalmesamling er lært udenad 12 Psalmer.

2den Klasse: 4, 5 og 6 Kap. i Balles Lærebog, og i Herslebs større Bibelhistorie fra 3die til 7de Periode.

3die Klasse: Fogtmanns Lærebog § 1=59, og i Herslebs større Bibelhistorie fra 5te Periode til de profetiske Skrifter i det gamle Testament.

4de Klasse: Fogtmanns Lærebog § 59=122, og i Herslebs større Bibelhistorie fra 6te Periode i det gamle Testament til Apostlenes Historie i det nye Testament, og i *Novum Testamentum* er gennemgaaet og læst Johannes Evangelium fra Kap. 10 til Enden. Med øverste Parti er desuden repeteret hele Lærebogen, Bibelhistorien og Johannes Evangelium.

Historie.

1ste Klasse: Rofsøds fragmentariske Historie indtil Norstøgene.

2den Klasse: af den ældre Historie de mindre Riger, der opstode efter Alexander den Stores Død og Rom; af den nyere Sverrig, Rusland, Polen og Preussen.

3die Klasse: af den ældre Historie de mindre Riger, der opstode efter Alexander den Stores Død og Rom; af den nyere: Portugal, Polen og Ungarn.

4de Klasse: Spanien, Holland, Tydskland, Helvetien, Italien, samt Kulturhistorien efter Hall.

Geografi.

1ste Klasse: Jørgerslebs lille Geografi fra Indledningen til Italien, og fra Africa ud.

2den Klasse: de østerrigste Arvelande, Tydskland, Nederlandene, Belgien, Storbritannien og Irland, Portugal, Spanien, Frankrig, Helvetien, Italien og Ungarn.

3die Klasse: Spanien, Frankrig, Helvetien, Italien, Ungarn, Tyrkiet og Asien.

4de Klasse: Spanien, Frankrig, Helvetien, Italien, Ungarn, Tyrkiet, Asien, Africa, Amerika og Australien; den gamle Geografi efter Estrup.

Arithmetik.

1ste Klasse: praktisk Regning efter Cramers Regnebog ved Bache, af de forskjellige Partier i Klassen: fra de 4 Specier i ubenævnte Tal indtil Berekning.

2den Klasse, nederste Parti: Bergs Arithmetik 1ste til 3die Kap.; øverste Parti: fra 3die til 6te Kap., 113; praktisk Regning efter Cramer fra Brøk indtil Sostades Regning.

3die Klasse, nederste Parti: repeteret det i 2den Klasse lærte og gennemgaaede Pensum, og desuden læst fra 4de til 8de Kap., 134; øverste Parti har læst, tildeels efter Bjørn, Læren om Cubus, Cubikrod og Rodstørrelseres Behandling, samt repeteret Arithmetiken fra Begyndelsen; praktisk Regning efter Cramer fra Regula de Tri indtil Berek mellem Danmark og London.

4de Klasse: gennemgaaet og læst Læren om Cubikrod, Rodstørrelser og Ligninger af 1ste Grad, samt repeteret forfra til det Gennemgaaede, tildeels efter Bjørn.

Geometri.

2den Klasse, nederste Parti: de 2 første Kapitler af Bergs Geometri; øverste Parti: fra 3die Kap. til 2den Hovedafdeling.

3die Klasse, nederste Parti: repeteret det i 2den Klasse gjennemgaade og læste Pensum og desuden læst Proportionslæren som Indledning til Bergs Geometri 2den Hovedafdelings 1ste Kap., samt i Geometrien fra 2den Hovedafdelings 1ste Kap. 144=152; øverste Parti har læst og repeteret efter Bjørn fra § 1=127.

4de Klasse: gjennemgaet og læst § 127=145 og repeteret fra § 1=99. Med øverste Parti er hele det i Arithmetiken og Geometrien til Examen artium befalede Pensum læst.

Underviisningen i Naturhistorien har, hvad jeg meget beklager, endnu ikke atter kunnet bringes i Gang herved Skolen.

Kalligrafi.

3 Timer i 1ste, 3 i 2den og 1 i 3die Klasse ugentligt.

I Sangunderviisningen have 15 Disciple deeltaget, som ifølge deres Stemmers Omfang og Betskaffenhed ere hensatte til een af de 4 Stemmer: Discant, Alt, Tenore eller Basso; hver af disse Stemmer indøves særskilt 1 Time ugentligt, og i den sidste Sangtime i Ugen forsamles de Alle til firstemmig Sang. Desuden Instrumentalmusik i 4 Timer ugentligt.

Den gymnastiske Underviisning er i indbærende Skoleaar foretagen i hele dens Omfang hele Aaret igjennem, og Svømmeøvelserne i Sommer formedelst det gode Veir langt hyppigere, end i noget af de foregaaende Aar. Mandagen den 14 August bærede Hr. Konferensraad Engelstoft, der just opholdt sig her i Byen, disse sidste med sin Nærværelse. Examen i Svømning afholdtes Onsdagen den 30 August, under Hr. Major v. Cirsovius's Nærværelse som Censor.

Skolens Stipendier have iaar været saaledes fordeelte: N. P. Petersen 20 Rbd., P. Kragh 10 Rbd. og M. Chr. L. Poulsen 10 Rbd.; for de 2 første Alt at oplægge, for den sidste det Halve at udbetale og det Halve at oplægge. — Fri Underviisning have desuden Følgende havt: 1) J. P. R. Bruun, 2) C. Chr. H. Grønlund, 3) C. E. Grandjean, 4) B. L. Baupell, 5) F. G. H. Grønlund, 6) P. R. Blichert, 7) J. L. D. Strarup, 8) A. E. L. Eising, 9) B. S. E. Møller, 10) J. S. Sprechler, 11) D. Chr. D. Walthor, 12) D. A. Grønlund, 13) J. A. Chr. Bryndum, som extraordinær; og for det sidste Halvjaar: 14) J. N. D. Kragerop. Underviisning for nedsat Betaling: Chr. D. Schwensen.

Om Skole- og Discipelbibliotheket, hvorom jeg henviser til mine Skolefosterretninger fra forrige Aar, samt om flere Ting, hvorom det var min Hensigt iaar at skrive, seer jeg mig, paa Grund af min ovenomtalte Sygdom, nødsaget til at udsætte det i disse Henseender Bestemte til næste Aar.

Fra Rolding lærde Skole dimitteres iaar til Universitetet følgende 5 Kandidater:

- 1) Jens Peter Rarmark Bruun,
- 2) Carl Christian Howis Grønlund,
- 3) Carl Edvard Grandjean,
- 4) Wilhelm Lorenz Baupell, og
- 5) Peter Nikolai Rjær, hvis Forældres Stilling ovenfor er anført.

Disse udarbejde deres skriftlige Prøver i Latin, Tydsk, Fransk, Historie og Religion tilligemed de øvrige Disciple i 4de Klasse kort før Examen i de sædvanlige Læsetimer.

Den offentlige Examen afholdes i følgende Orden:

Onsdag den 20 Septbr.

i 4de Klases Børelse.		i 2den eller 3die Klases Børelse.	
9=12.	4 Kl. Latin.	9=12.	3 Kl. Lat. Stül.
3=4½.	— Fransk.	3=6.	— Versjon.
4½=6.	— Tydsk.		

Torsdag den 21 Septbr.

9=11½.	4 Kl. Græsk.	9=11.	3 Kl. Tydsk Stül.
3=6.	— Hist.vgGeogr.	3=6.	2 Kl. Lat. Stül.
3=6.	— Arithmetik og Geometri.	4=6.	3 Kl. Dansk Stül.

Fredag den 22 Septbr.

9=12.	4 Kl. Religion.	9=11.	3 Kl. Græsk.
3=5.	— Hebraisk.	4=6.	1=3 Kl. Dansk.

Lørdag den 23 Septbr.

Kl. 9.	Censur over 4de Klases skriftlige Arbejder.
Kl. 3=4½.	Alle Klaser Gymnastik.

Mandag den 25 Septbr.

Kl. 11½.	Skolefest i Anledning af Kandidaternes Bortgang.
----------	--

Tirsdag den 26 Septbr.

9=11.	3 Kl. Latin.	9=12.	1=3 Kl. praktisk Regning.
3=4½.	2 Kl. Hist.vgGeogr.	3½=5¼.	3 Kl. Hebraisk.
4¼=6.	1 Kl. Historie.		

Onsdag den 27 Septbr.

9=10 $\frac{1}{2}$. 1 Kl. Latin. 9=11. 2 Kl. Dansk Stil.
10 $\frac{3}{4}$ =12. 2 Kl. Latin.

Torsdag den 28 Septbr.

9=10 $\frac{3}{4}$. 3 Kl. Tydsk. 9=11. 1 Kl. Dansk Stil.
10 $\frac{3}{4}$ =11 $\frac{3}{4}$. 2 Kl. Religion.
3=5 $\frac{1}{2}$. 3 Kl. Historie og Geografi.

Fredag den 29 Septbr.

9=10. 2 Kl. Græsk. 9=11. 3 Kl. Arithmetik og Geometri.
10=12. 1=2 Kl. Fransk. 3=5. 3 Kl. Religion.
3 $\frac{1}{2}$ =6. 1=2 Kl. Tydsk.

Lørdag den 30 Septbr.

9=10 $\frac{1}{4}$. 1 Kl. Geografi. 9=10 $\frac{1}{4}$. 2 Kl. Arithm. og Geom.
10 $\frac{1}{4}$ =12. 3 Kl. Fransk. 10 $\frac{1}{4}$ =11 $\frac{1}{2}$. 1 Kl. Religion.
4 $\frac{1}{2}$ =5 $\frac{1}{2}$. Alle Klasser Sang og Musik.

Mandag den 2 Oktober.

Formiddag Kl. 9. Censur og Karakterers Indskrivning af
Skolens Lærere.

Eftermiddag Kl. 3 prøves de Nyindmeldte.

Tirsdag den 3 Oktober.

Formiddag Kl. 11 $\frac{1}{2}$ oplæses Disciplenes Karakterer og
bekjendtgjøres Om- og Opflytningex i de forskjellige
Klasser, og Torsdagen den 12 Oktober begynder Un-
dervisningen for det nye Skoleaar.

Disciplenes Forældre og Bærger, samt enhver Skolens og Videnskabernes Belynder, indbydes herved ærbødigt til efter Leilighed og Behag at bære den mundlige Deel af denne Examen, samt Skolefesten den 25 September med deres Nærværelse, saavelsof isald Noget skulde have Lyst til at høre Karakterernes Oplæsning den 3 Oktober.

Kolding den 3 Septbr. 1813.

Gronlund.